

Musik A – stx, august 2017

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Musikfaget forener en teoretisk-videnskabelig, en kunstnerisk og en performativ tilgang til musik som en global og almenmenneskelig udtryksform. Musikfaget integrerer elementer fra det humanistiske, det naturvidenskabelige og det samfundsvidenskabelige område med henblik på almindelse, identitetsudvikling og studiekompetence. Igennem den skabende proces og musikalske og performative udfoldelser spiller musikfaget en væsentlig rolle for skolekulturen.

1.2. Formål

Faget musik A bidrager til uddannelsens overordnede målsætning ved at udfordre, udvide og udvikle elevernes musikalske univers og give dem viden, kundskaber og analytisk kompetence til selvstændigt at beskæftige sig indgående med musikalske udsagn, arbejde med at udvikle og realisere musikalske udtryk samt udtrykke sig i og om musik. Faget udvikler samtidig elevernes kreative og innovative evner. Disse formål indfries både gennem det mundtlige og det skriftlige arbejde, gennem hvilket eleverne tilegner sig almindelse og studiekompetence.

Gennem analyser af musik og musikrelaterede forhold og gennem tilegnelsen af viden og kundskaber om og arbejdet med musikalske parametre, musiklære, hørelære og musikteori bibringes eleverne evnen til at skabe, analysere og reflektere over musikalske udtryk. Undervisningen inddrager historiske, samfundsmæssige, kulturelle og globale perspektiver og øger derved elevernes kultur- og omverdensforståelse samt viden om og forståelse af musiks skiftende betydninger.

Musikudøvelse udvikler elevernes evne til samarbejde og fordybelse og giver mulighed for at indgå i musikalsk fællesskab. Gennem kunstnerisk-performative processer – solistisk og i ensemble – tilegner eleverne sig musikalske færdigheder og performative, perceptuelle og kreative kompetencer.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne følgende:

Musikkundskab

- anvende musikfagets teori, terminologi og metoder i mundtlig og skriftlig analyse af såvel klingende musik som grafiske repræsentationer inden for væsensforskellige stilarter og genrer
- sætte analyse af musik ind i en relevant historisk, samfundsmæssig, kulturel, global og genre- og stilmæssig sammenhæng
- demonstrere kendskab til læsning af et orkesterpartitur
- udfærdige en teoretisk konsistent, nodebaseret, skriftlig sats digitalt
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- opsøge, bearbejde og kritisk anvende fagrelevant kildemateriale
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag.

Musikudøvelse

- arbejde kreativt, innovativt og selvstændigt, individuelt og i samspil med andre med henblik på at udvikle og realisere musikalske udtryk
- udfylde en plads som vokalist og instrumentalist – solo og i ensemble – inden for et dansk og internationalt repertoire af en- og flerstemmige sange og satser
- samarbejde om indstudering og fremførelse af et musikalsk arrangement for et publikum.

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

Kernestoffet er følgende:

Musikkundskab

- satser, større musikalske værker og numre fra væsensforskellige perioders og genrers musik gennem tiderne og på tværs af kulturer, herunder vestlig kunstmusik
- musikhistoriske og musikkulturelle forhold gennem tiderne, herunder danske
- mindst to musikemner, hvoraf ét kan være et musikalsk produktionsprojekt
- musikalske parametre, musiklære, hørrelære og musikteori med henblik på anvendelse i musikalsk analyse og udsættelse
- musikalsk udsættelse og teoretisk og praktisk arbejde med arrangement
- tekster med relation til den udvalgte musik.

Musikudøvelse

- musikalsk stilkendskab, fortolkning og indstudering med henblik på fremførelse
- et varieret udvalg af enstemmige sange fra ind- og udland
- et varieret udvalg af flerstemmige vokal- og instrumentalsatser fra ind- og udland
- stemmedannelse og instrumentale teknikker
- indstudering, fortolkning og fremførelse af et musikstykke, solistisk og i gruppe
- teoretisk og praktisk arbejde med arrangement.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved kernestoffet. Det supplerende stof i musik A skal perspektivere og uddybe kernestoffet, åbne for ny erkendelse, styrke elevernes forståelse for og bevidsthed om kvalitet og give eleverne forudsætninger for at indgå kompetent i fagligt samspil, så de kan leve op til uddannelsens overordnede målsætning. Det musikalske kernestof skal uddybes ved beskæftigelse med blandt andet musikvidenskabelige problemstillinger, der vedrører musikkens psykologiske og perceptionsmæssige forhold, musikkens formidlings-, mediemæssige og teknologiske forhold samt musikkens tværkulturelle fremtrædelsesformer. Hertil refleksion over og perspektivering af musikalske udtryk i en flerfaglig sammenhæng. Der skal indgå materiale på engelsk samt, når det er muligt, på andre fremmedsprog.

2.4. Omfang

Det faglige stof i musik A udgøres af klingende musik og grafiske repræsentationer af musik, hvortil kommer et tekstmateriale med et forventet omfang normalt svarende til 300-400 sider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Der lægges vægt på, at eleverne præsenteres for fagets discipliner som en helhed, således at de oplever en sammenhæng og en vekselvirkning mellem det udøvende og det kundskabsmæssige. Musikudøvelse og musikkundskab supplerer hinanden, idet værk og udførelse på alle planer gøres til genstand for samtale, analyse og diskussion. I denne kombinerede praktiske og teoretiske læreproces kvalificeres musikoplevelsen gennem beherskelsen af fagets teori, terminologi og metoder.

Musikundervisningen beskæftiger sig med følgende niveauer i læreprocessen: perception (lytning, oplevelse), reproduktion (udførelse af eksisterende kompositioner), imitation (eftergørelse), produktion (komposition, improvisation, redigering), interpretation (fortolkning) analyse og refleksion (perspektivering), som udgør en taksonomisk læreproces, hvori både induktive og deduktive principper indgår.

I fagets skriftlige dimension ses læreprocessen som del af en både teoretisk og praktisk udvikling. Det skrevne opleves i forhold til det opførte og omvendt. De to tilgange skal belyse hinanden for at kvalificere elevernes kunstneriske valg og disse valgs udførelsesmæssige og teoretiske konsekvenser.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen introducerer systematisk grundviden i fagets discipliner, herunder musikhistoriske overblik og sammenhænge. Undervisningen tilrettelægges i øvrigt tematisk, organiseret som klasseundervisning, projekter og kreative opgaver, hvori både praktiske og teoretiske elementer indgår. Undervisningstiden organiseres herudover i mindst to musikkundskabsemner, hvoraf ét kan være tilrettelagt som et musikalsk produktionsprojekt med et praktisk og teoretisk indhold. Emnerne, eller projekt og emne(r), jf. pkt. 4.2., skal være genremæssigt og historisk afgørende forskellige. Et af emnerne skal repræsentere en tids- og/eller genremæssig spredning. I forbindelse med musikalsk produktionsprojekt udarbejder projektgruppen en dokumentation for processen, dens kreative idé eller udgangspunkt og de opnåede faglige resultater. Dokumentationen indgår i eksamensgrundlaget og i lærerens grundlag for udarbejdelse af det endelige prøvemateriale for det musikalske produktionsprojekt, jf. pkt. 4.2.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er en progression og en metodik, som eleverne genkender fra andre fag med en skriftlig dimension. Det skriftlige arbejde integreres med musikteori, hørrelære, musiklære og musikudøvelse. I klassen afprøves

elevbesvarelser fortløbende med henblik på evaluering og forbedring. I løbet af undervisningstiden skal eleverne anvende deres skriftlige kompetencer i udarbejdelse af et musikalsk arrangement til fremførelse.

I musikudøvelse veksles der mellem lærerstyret indstudering og elevstyret gruppesammenspil med læreren som konsulent. Den performative dimension er en vigtig del af læreprocessen, og som led i undervisningen arbejdes der i musikudøvelse frem mod en fremførelse for et publikum. Den efterfølgende refleksion danner grundlag for fortsat faglig og musikalsk udvikling.

Musikundervisningen skal etablere kontakt til det omgivende musikliv. I mødet mellem faget musik og fagets professionelle anvendelse i det omgivende samfund styrkes elevernes karrierekompetencer og forståelse for kvalitet.

3.3. It

Faget skal understøtte det overordnede arbejde med elevernes digitale dannelse i den daglige undervisning og i enkelte forløb. Eleverne skal kunne anvende digitale kompetencer i egne læreprocesser til at understøtte faglig udvikling med udgangspunkt i at:

- indgå i og bidrage til musikalsk-digital formidling af musik
- forholde sig kreativt, ansvarligt og respektfuldt til brug af egne og andres musik, herunder remediering
- anvende grundlæggende funktioner i digital udfærdigelse af en nodebaseret, skriftlig sats.

It spiller en væsentlig rolle i arbejdet med den skriftlige dimension i musik A, som en del af en musikalsk produktion, i digital formidling i og om musik og ved eksempelvis lydoptagelse og redigering, lydbearbejdning, komposition, arrangement og i træning af færdigheder.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil mellem fagene og i studieretningen. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages desuden elevernes viden og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almindelige sider. Musik A indgår desuden i de flerfaglige forløb, der forbereder eleverne til arbejdet med studieretningsprojektet.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Formålet med den løbende evaluering er, at eleverne bringes til at reflektere over deres faglige udvikling fremadrettet. Læreren anviser på baggrund af elevernes arbejde med musikkundskab og musikudøvelse, hvordan den enkelte elev kan nå en højere grad af opfyldelse af de faglige mål. Musikfagets udøvende side indebærer en løbende vurdering og forbedring af den musikalske præstation, og evaluering er således en naturlig og nødvendig del af processen. Denne evaluering inddrager fagets kunstneriske elementer.

De skriftlige opgaver evalueres, så eleven til stadighed udvikler satstekniske færdigheder og bliver i stand til at vurdere sit eget standpunkt i forhold til fagets mål inden for skriftlig musikteori og analyse.

I den summative evaluering af elevernes mundtlighed vægtes musikudøvelse og musikkundskab lige.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Til den skriftlige prøve i musikteori gives der fem timer. Grundlaget for den skriftlige prøve er et centralt stillet opgavesæt.

Opgaverne til prøven er udarbejdet ud fra den forudsætning, at eksaminanden råder over et nodeskrivningsprogram og digitalt audioafspilningsudstyr.

Eksamenslokalet skal være forsynet med et tangentinstrument. Derudover kan eksaminanden medbringe et instrument efter eget valg.

Den mundtlige prøve

Den mundtlige prøve er todelt og har en samlet varighed af ca. 40 minutter pr. eksaminand.

Den ene del af prøven er en prøve i musikudøvelse og har en varighed på ca. ti minutter pr. eksaminand. Eksaminanden skal i to selvvalgte musikstykker vise færdigheder i såvel solo- som ensemblesammenhæng samt demonstrere både vokale og instrumentale færdigheder. Et ensemble består af mindst to eksaminander, og stemmerne skal være solistisk besat. Ved fremførelsen af solopræstationen kan eksaminanden anvende et begrænset antal akkompagnatører, hvis rolle skal fremgå tydeligt for eksaminator og censor. Akkompagnatører bedømmes ikke ved prøven.

Under særlige omstændigheder kan eksaminander medvirke og blive bedømt i indtil to ensemblefremførelser.

I tiden mellem undervisningens afslutning og den mundtlige prøve mødes læreren med holdet to til tre gange for at vedligeholde de musikalske færdigheder med henblik på ensemblefremførelse og solopræstation.

Den anden del af prøven er en individuel prøve i musikkundskab. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Grundlaget for prøven er ekstemporalt parallelstof inden for de mindst to musikemner eller inden for mindst ét musikemne og det musikalske produktionsprojekt fra undervisningen, jf. pkt. 3.2. Prøvematerialet i musikemnerne består af en indspilning af ét eller flere stykker musik eller uddrag heraf af sammenlagt højst 10 minutters varighed, noder og/eller anden grafisk gengivelse af den klingende musik eller dele heraf samt eventuelt øvrigt materiale. Prøvematerialet i det musikalske produktionsprojekt udgøres af ekstemporalt parallelstof til projektet, dokumentationen for projektet og selve projektet. Prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold. I forbindelse med prøve i særligt kompliceret partiturmusik kan kendt stof indgå.

Eksaminationen indledes med et oplæg fra eksaminanden og former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i prøvematerialet.

Forberedelseslokalet skal være forsynet med relevant afspilningsudstyr og et tangentinstrument.

Eksaminanden kan medbringe instrument efter eget valg.

Selvstuderende

Selvstuderende prøves i musikudøvelse i to solopræstationer, idet ensemblefremførelse bortfalder. Den ene solopræstation udvælges af censor fra et bredt og varieret repertoire af enstemmige sange, sammensat af eleven og godkendt af eksaminator. Eksaminanden skal i de to solopræstationer demonstrere både vokale og instrumentale færdigheder.

Selvstuderende prøves i musikkundskab ved lodtrækning i enten ét af de mindst to musikemner eller mindst ét musikemne eller i musikalsk produktionsprojekt, hvis indhold i alle tilfælde godkendes af eksaminator.

Prøven foregår i øvrigt som beskrevet i læreplanen.

Sygeeksamen

Ved prøve i sygeeksamensterminen eksamineres i musikkundskab samt to solonumre valgt af eksaminanden, idet ensemblefremførelse bortfalder. Ved sygeeksamen bortfalder kravet om, at eksaminanden skal demonstrere både vokale og instrumentale færdigheder.

Prøven foregår i øvrigt som beskrevet i læreplanen.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Den skriftlige prøve

Ved prøven lægges der vægt på:

- det vokale/instrumentale satsarbejde i relation til fagets musikteori, det valgte stilgrundlag og dets virkemidler
- notationspraksis og partituropstilling
- musikalsk analyse.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering, idet musikalsk udsættelse vægtes med ca. 2/3, og musikalsk analyse vægtes med ca. 1/3.

Den mundtlige prøve

Ved prøven i musikudøvelse lægges der vægt på:

- eksaminandens fornemmelse for det musikalske udtryk og for egen funktion i ensemblet i balance med ensemblets øvrige medlemmer
- eksaminandens vokale og instrumentale færdigheder i solo- og ensemblesammenhæng og intention i det musikalske udtryk.

Ved prøven i musikkundskab lægges der vægt på:

- indgående kendskab til musikteori og -terminologi og evnen til at anvende dette i analyse af musikken
- indgående kendskab til musikkens historiske, samfundsmæssige, kulturelle, globale, genre- og stilmæssige kontekster og evnen til at redegøre for og diskutere samspillet mellem konteksten og det kunstneriske udtryk
- evnen til at læse musikalsk notation
- evnen til at redegøre for og diskutere relevante problemstillinger inden for musikemnerne eller det musikalske produktionsprojekt.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation. Musikudøvelse og musikkundskab vægtes lige.

Ved prøve, hvor faget indgår i fagligt samspil med andre fag, lægges der vægt på eksaminandens evne til:

- at behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- at opsøge, bearbejde og kritisk anvende fagrelevant kildemateriale
- at demonstrere viden om fagets identitet og metoder.